

Remissvar – Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott (SOU 2025:54)

Individ- och arbetsmarknadsnämnden har ålagts att avge remissvar för Sundsvalls kommuns räkning.

Sammanfattning

Individ- och arbetsmarknadsnämnden avger ett remissvar utan ställningstagande men med synpunkter och kommentarer enligt nedan.

Sundsvalls kommuns synpunkter

Utredningens uttalade syfte

Utredningens uppdrag har bland annat varit att skapa en skärpt reglering som möjliggör att fler kan utvisas på grund av brott. Som ett led i detta föreslås att man sänker kravet på straffvärdet som grundförutsättning. Därmed kommer fler ärenden att aktualiseras för beslut i utvisningsfrågan och fler kommer att utvisas på grund av brott. Ett av skälen som anges till varför man önskar skärpa regleringen så att fler kan utvisas är den brottsutveckling som skett i Sverige och man nämner särskilt allvarlig brottslighet inom de kriminella miljöerna. Detta är ett gott skäl till de förslag som framförs i utredningen om man tror att det är personer som verkar inom dessa miljöer man kommer att komma åt genom de föreslagna åtgärderna. Sundsvalls kommun ställer sig dock tveksam till om de sänkta krav som ställs på vad som ska utgöra grundläggande förutsättning för utvisning verkligen kommer att träffa den målgrupp som de är avsedda. Sundsvalls kommun ser en risk att det är mer sannolikt att resultatet blir en ökad mängd ärenden att hantera gällande brott av mindre allvarlig karaktär, och där intresseavvägningen lär tala för att en utvisning inte ska beslutas.

Som signalvärde fyller hot om utvisning också en funktion och tydliggör vikten av att leva laglydigt. Samtidigt riskerar förslaget att skapa oro och ökad stigmatisering även bland invandrade personer

som inte träffas av förslaget, vilket skulle kunna innebära en minskande social sammanhållning och minskad tillit till myndigheter. Detta menar Sundsvalls kommun är problematiskt. Det övergripande målet bör vara ett tryggare samhälle för alla och en minskande brottslighet.

Sundsvalls kommun ser även en rättssäkerhetsrisk i att prövningen av verkställighetshinder flyttas från domstol till Migrationsverket, då detta kan minska den juridiska kontrollen och öka risken för felaktiga beslut.

Grundläggande förutsättningar för utvisning

Sundsvalls kommun uppfattar att de angivna förutsättningarna är tydliga och ställer sig positiv att man väljer att föreslå att bibehålla kravet på strängare påföljd än böter för att utvisning ska kunna komma i fråga. Vi uppfattar också straffvärdesgränsen som tydlig och förutsebar.

Intresseavvägning

Eftersom fler brott/domar kommer att vara utvisningsgrundande än idag kommer fler personer att komma i fråga för beslut om utvisning. Detta kommer att innebära att fler bedömningar och intresseavvägningar kommer att behöva göras i de enskilda fallen. Vi vill lyfta en farhåga att det administrativa arbetet med dessa intresseavvägningar kommer att ställa omfattande krav på olika myndigheter och därmed påverka handläggningstider hos dessa. I detta inkluderar vi även en farhåga att socialtjänstens arbetsbörda kommer att öka med antalet yttranden som behöver avges i samband med att barn berörs av en utvisning.

I betänkandets kap 12.3 *Ekonomiska konsekvenser* framförs att man bedömt att ekonomiska konsekvenser för kommunerna med anledning av ökat antal yttranden endast kommer att resultera i mindre kostnadsökningar. Detta grundar man på att statistiken för åren 2020-2023 visar att endast drygt 6 % av de som utvisades på grund av brott hade barn under 18 år. Det som inte framgår är hur många fall där intresseavvägningen, där socialtjänstens information och yttrande är en del, resulterade i att den brottsmisstänkte föräldern inte avvisades. Vi menar att det ändå finns en påtaglig risk att

utredningens förslag kommer att medföra ett ytterligare ärendetryck på socialtjänsterna eftersom man sannolikt förväntas yttra sig i alla ärenden där det finns barn som kan påverkas.

Barnperspektivet

Vi vill särskilt påtala vår farhåga att allt fler barn kommer att påverkas negativt utifrån de förslag som utredningen framför. Fler barn kommer att ha föräldrar som utvisas på grund av brottslighet och kommer därmed att få svårare att upprätthålla sin relation till den föräldern. Det är därför viktigt att den intresseavvägning som ska göras verkligen fokuserar på barnets bästa och att man inhämtat all kunskap man kan få i det enskilda fallet så att beslutet som fattas är välgrundat. För att socialtjänsten ska kunna avge yttranden med kvalitet, dvs där man faktiskt kunnat belysa barnperspektivet, krävs att man ges rätt förutsättningar. Vi har exempel på situationer där Tingsrätten gett socialtjänsten 4 dagar, varav 2 är lördag och söndag, att inkomma med ett yttrande. I ett sådant fall kommer socialtjänstens svar inte att kunna innehålla alla fakta eller bedömningar som skulle behövas för att säkerställa att barnets bästa framkommer.

Detta gäller även i de fall där en minderårig riskerar utvisning på grund av brottslighet.

Jonas Väst

Ordförande

Individ- och arbetsmarknadsnämnden

Sundsvalls kommun